

Simons, Jozef

👤 Persoon

Ulrike Burki (2023, herwerking), Nele Bracke (1998)

Jozef Simons (1888-1948) was een Kempische schrijver, die vooral bekendheid vergaarde met zijn oorlogsroman *Eer Vlaanderen vergaat* (1927).

Volledige voornaam

Jozef Jan Lodewijk

Pseudoniem

Ivo Draulans; Yzer II; Blasius Smoormans

Geboorte

Oelegem, 21 mei 1888

Overlijden

Turnhout, 20 januari 1948

Verwantschap:

(is schoonbroer/-zus van) Engels, Octaaf;
(is schoonbroer/-zus van) Engels, Lodewijk;
(is schoonbroer/-zus van) Bosselaers, Remi;
(is ouder van) Simons, Ludo

Inhoudstafel

🕒 Leestijd: 7 minuten

Biografische achtergrond

Jozef Simons was de zoon van de koster-gemeentesecretaris van Oelegem en de vader van de letterkundige Ludo Simons. Simons studeerde eerst aan de gemeenteschool, daarna aan het Klein Seminarie van Hoogstraten (1900-1907) en ten slotte aan het Instituut Sint-Ignatius in Antwerpen. Na het behalen van het diploma van licentiaat in de handelswetenschappen in 1909 werd hij huisleraar bij de graaf de Brouhoven de Bergeyck. Hij bleef in dienst bij deze familie tot in 1923 en woonde afwisselend in Antwerpen, Beveren-Waas, Poperinge en Oostende.

Zijn verblijf bij de familie werd tweemaal onderbroken. Een eerste maal in 1916 toen Simons onder de wapens werd geroepen en een tweede maal in 1919 toen hij korte tijd secretaris was van Lieven Gevaert. Na het overlijden van de graaf en gravin probeerde Simons te leven van zijn pen, wat niet lukte.

In 1916 werd Simons opgeroepen om te gaan vechten aan het IJzerfront, waar hij eerst kanonnier en later tolk bij de Engelsen was. Hij was niet actief bij de eigenlijke organisatie van de clandestiene acties van de Frontbeweging, maar werkte, onder het pseudoniem van IJzer, wel mee aan Ons Vaderland, het dagblad van de Vlaamsgezinde frontsoldaten. Bovendien schreef hij in opdracht van de Frontbeweging de muziek en de tekst voor het Frontlied. Samen met Filip de Pillecyn, die hij aan het front had leren kennen, publiceerde hij in 1920 de dichtbundel, *Onder den hiel*.

Van 1923 tot 1932 werkte hij voor de Belgische Boerenbond in Leuven. In deze periode studeerde hij archeologie en kunstgeschiedenis aan de Katholieke Universiteit van Leuven, waar hij in 1927 het diploma van licentiaat behaalde. Van 1932 tot aan zijn dood in 1948 werkte hij bij de uitgeverij Van Mierlo-Proost in Turnhout. Hij was er onder meer verantwoordelijk voor de Volksbibliotheek, een reeks populaire literatuur met werk van onder andere Pol Heyns, Antoon Thiry en van hemzelf.

Simons werkte mee aan verschillende tijdschriften: onder meer Vlaamsche Arbeid, Jong Dietschland, Dietsche Warande en Belfort, De Lelie, Onze Jeugd in Drang, Het Land, en Het Vlaamsche Land. Na de Eerste Wereldoorlog verwierf hij bekendheid als auteur van reisverhalen, verhalen over de Kempen, novellen en romans. Hij schreef ook teksten voor heimat-, stap- en strijdliederen en droeg op die manier bij tot de Vlaamse liedbeweging. Hij was actief in het sociaal-culturele leven in de Kempen, onder andere als voorzitter van de Turnhoutse afdeling van het Davidfonds (1940-1948) en als lid van het plaatselijke Verbond van Vlaamse Oud-strijders (VOS).

In 1945 kreeg Simons een longziekte. Hij verbleef een tijd in een Brussels ziekenhuis en volgde een gezondheidskuur in Zwitserland. Simons overleed in 1948, op zestigjarige leeftijd.

Werk

Het werk van Jozef Simons wordt typisch gerekend tot de streekliteratuur, vanwege de volkse, landelijke setting en de moraliserende insteek van veel verhalen.

Zijn bekendste en meest besproken werk, *Eer Vlaanderen vergaat* (voltooid in 1923 en gepubliceerd in 1927) vertelt een gefictionaliseerde geschiedenis van de Frontbeweging. Het verhaal handelt over de Franstalige aristocraat jonkheer Florimond van Laar, die zich aan het front opwerpt als verdediger van de radicale vleugel van de Frontbeweging. Van Laar kan beschouwd worden als een metafoor voor Simons' verwachting dat de Franstalige aristocratie in Vlaanderen een stap in de richting van de Vlaamse beweging zou zetten. Van Laar hoopt dat de activisten Vlaanderen zullen vertegenwoordigen op de vredesconferentie na de oorlog (activisme). Hij komt immers tot het besef dat het Vlaamse volk het lot in eigen handen moet nemen. Hij vraagt de Vlamingen naar het voorbeeld van de Russen en leren gebruik te maken van de revolutionaire sfeer en zich te verenigen rond August Borms.

In de leiding van de Frontbeweging geeft dit aanleiding tot discussie tussen de voorstanders van Van Laar en de voorstanders van actie met wettelijke middelen binnen de Belgische staat. Deze verdeeldheid zorgt ervoor dat het moment waarop volgens Van Laar gehandeld kan worden, voorbijgaat zonder dat er iets gebeurt. Van Laar sneuvelt tijdens de laatste offensieven, waarin de leider van de Frontbeweging gevangengenomen wordt door de Duitsers. Alles lijkt verloren voor Vlaanderen. De roman eindigt met een profetische oproep van een activistischgezinde kapelaan, die gemodelleerd is naar Cyriel Verschaeve.

Eer Vlaanderen vergaat zou eerst als feuilleton in het weekblad Vlaanderen (1922-1933) verschijnen. Toen dit na twee jaar nog niet gebeurd was, vroeg Simons het manuscript terug, waarna het werk in 1927 verscheen bij Lityca (Van Mierlo) in Turnhout en Gudrun in Brussel. De eerste editie verscheen onder het pseudoniem van Ivo Draulans, omdat Simons acties van belgicisten vreesde. Later verscheen *Eer Vlaanderen vergaat* onder zijn eigen naam. De roman kende een groot succes in Vlaanderen en had tijdens het interbellum een grote invloed op talrijke flaminganten. De impact van *Eer Vlaanderen vergaat* wordt dikwijls vergeleken met die van Hendrik Conscience's *De Leeuw van Vlaanderen* in de 19de eeuw. Het boek kende talrijke herdrukken.

Ook in Simons' minder bekende werk klinkt een flamingantische overtuiging door. In *Dientje Goris* (1935) beschrijft hij hoe mensen uit het volk hun Vlaamsgezinde houding opofferen wanneer ze hoger op de sociale ladder klimmen. In de parabel 'Sursum Corda' reizen de hoofdpersonages Don Quichotte en Sancho Panza uit de hemel naar Vlaanderen, waar ze een 'grote Vlaamse meeting' bijwonen. Op het einde van het verhaal klaagt Don Quichotte dat de Vlamingen zich meer gedragen als Sancho dan als hem, wat ervoor zorgt dat Vlaanderen maar niet ontvoogd raakt. En in de verhalen 'De peperkoek' en 'De geschelpte duiver' thematiseert Simons de Vlaamse taalkwestie.

Naast romans, gedichten en kortverhalen schreef Simons ook een aantal liederen. Het bekendste daarvan is wel het *Frontlied* dat hij in 1918 in opdracht van de leiding van de Frontbeweging schreef en dat clandestien verspreid werd onder de soldaten. In het lied werd zelfbestuur voor Vlaanderen en Vlaamse regimenten in het leger geëist. Behalve het *Frontlied* schreef Simons nog veel andere, minder bekende liederen, zoals *Voor outer en heerd*, *Kempenland* en *Heimwee doet ons verlangen*. Een aantal van die liederen werd op muziek gezet door de componisten Lodewijk de Vocht, Flor Peeters en Armand Preud'homme.

In 1963 publiceerde Jozef Simons' zoon Ludo zijn verzameld werk in drie delen. Het eerste deel bevat de korte verhalen, het tweede bevat de roman *Eer Vlaanderen vergaat* en zijn poëzie en liederen en in het derde deel werden vier kortere romans (*Bonifacius Suikerbuik*, *Victor Ceuleman*, *Dientje Goris* en *Willy Branders*) opgenomen. In 1972 verscheen een Jozef Simons-omnibus. In 1988, honderd jaar na zijn geboorte, vond een 'Simons-jaar' plaats in Oelegem. Toen werd de basis gelegd voor een Jozef Simons-Genootschap, dat tot 2001 een aantal heruitgaven bezorgde van Simons' werk. In 2014 verscheen een heruitgave van *Eer Vlaanderen vergaat* met een nawoord van Ludo Abicht. En in 2016 verscheen *Van het kasteel naar het front*, een door Ludo Simons bezorgde uitgave van Jozef Simons' oorlogsdagboek.

Werken

- *Verhalen van een kanonnier*, z.j.
- *Bonificacius Suikerbuik*, 1919.
- met F. de Pillecyn, *Onder den hiel*, 1920.
- *Oorlogs-Vlaanderen*, 1921.
- *Eer Vlaanderen vergaat*, 1927.
- *De laatste Flesch*, 1930.
- *Harslucht*, 1933.
- *Dientje Goris*, 1935.
- *Bonte Garve*, 1943.
- *Nagelaten gedichten*, 1948.
- *Verzamelde werken*, 1963.
- *Jozef Simons omnibus*, 1972.

Literatuur

- L. Sourie, *Jozef Simons*, 1947.
- E. van Hemeldonck, In memoriam Jozef Simons, in: *De Toerist*, 1 maart 1948.
- J. de Vocht, *Jozef Simons*, 1951.
- M. Verheecke, *Jozef Simons, verteller, zanger, Kempenaar*, 1963.
- L. Simons, Simons, Jozef, in: *Nationaal Biografisch Woordenboek*, 1964, dl.1.
- L. Simons, Eer Vlaanderen vergaat, in: *Wetenschappelijke Tijdingen*, jg. 25, 1966, nr. 4, pp. 241-246.
- R. Bosselaers, Eer Vlaanderen vergaat, in: *Wetenschappelijke Tijdingen*, jg. 31, 1972, nr. 2, pp. 65-90.
- W. Hermans, 'Eer Vlaanderen vergaat', in *Wetenschappelijke Tijdingen*, jg. 31, 1972, nr. 4, pp. 241-243.
- H. Borginon en Dr. J.P. (= J. Peeters), 'Eer Vlaanderen vergaat' n.a.v. de bijdrage van Dr. Bosselaers, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, jg. 31, 1972, nr. 5, pp. 295-296.
- G. Durnez, 'Eer Vlaanderen vergaat' - Best-seller van Jozef Simons vormde talrijke Vlamingen, in: *De Standaard*, 11 juli 1973.
- L. Simons, *Een graf in Westende. Literair-historische randschriften*, 1993.
- S. Brijs, Allen voor Vlaanderen. Jozef Simons, in: *Korrels in Gods grote zandbak; schrijvers van Turnhout*, 2006.
- E. Brems, 'Deugdelijk uurtje of historisch moment. Het oeuvre van Jozef Simons, in: *De stekelige jaren – Literatuur en politiek in Vlaanderen 1929-1944*, 2013.
- L. Abicht, De duisternis van het beleefde moment, in: J. Simons, *Eer Vlaanderen vergaat*, 2014, pp. 191-207.
- L. Simons, *Van het kasteel naar het front: het oorlogsdagboek van Jozef Simons 1914-1918*, 2016.